

SCHOOL ALS PRODUCTIEBEDRIJF

De school veranderen in een productiebedrijf, waaraan ieder vakgebied een bijdrage levert. Geen Spielerei, maar voor vmbo-leerlingen van het Petrus Canisius College in Alkmaar een realistische uitdaging met concrete resultaten.

Praktijkgericht

Het Seniorcollege Vondelstraat is een van de vestigingen van het Petrus Canisius College (PCC) in Alkmaar, een open katholieke scholengemeenschap (vwo/havo/vmbo) waar leerlingen – zoals vestigingsdirecteur Freek Polter het onder woorden brengt – “hun talenten kunnen ontwikkelen en kunnen leren voor hun toekomst. Daar zijn we dag in, dag uit mee bezig. Ons onderwijs is sterk praktijkgericht. Het leren van beroepsvaardigheden vormt de basis. De omgeving is daar nauw bij betrokken. Omdat vervolgopleidingen en bedrijven vandaag de dag andere eisen stellen aan leerlingen die van het PCC komen, werken we samen met verschillende instellingen en het bedrijfsleven om het keuzeproces realistischer te maken en tevens een brug te slaan tussen onderwijs en maatschappij. Onze leerlingen gaan dan ook vaak naar bedrijven en instellingen en ze starten zelf mini-ondernemingen. Het uiteindelijke doel is dat leerlingen te weten komen welk beroep bij hen past en dat ze op de juiste plek terecht komen in het vervolgonderwijs.”

Productonderwijs

Docent natuurkunde Johan Dekker pakte vorig schooljaar de uitdaging op om het onderwijs voor de leerlingen in de Vondelstraat beter af te stemmen op hun toekomstige beroepssituatie. Samen met een aantal collega's startte hij met de derde jaars vmbo-leerlingen een pilot, waarin de laatste zes weken van het schooljaar werden gereserveerd voor productonderwijs. Uitgangspunt: competentiegericht leren als basis wat moet worden aangeleerd. Doel: onderwijsinnovaties doorvoeren die maatschappelijk relevant zijn. Dekker: “De verschillende sectoren leverden al snel allerlei creatieve ideeën voor te realiseren producten, maar door de waan van de dag duurde het toch nog wel even voordat we de inhoudelijke vormgeving samen serieus konden aanpakken. Het bleek dat docententeams allemaal een zekere deadline-druk nodig hadden om draaiboeken en concrete plannen te ontwikkelen.”

Prestaties

Per vakgebied werden één of meer 'prestaties' afgesproken. Voor leerlingen motorvoertuigentechniek luidde de opdracht bijvoorbeeld: 'Werf klanten voor een vakantiecontrolebeurt, stel een kostenberekening op, voer de controlebeurt in drie uur uit en maak van deze werkzaamheden een presentatie'. Leerlingen consumptief werd gevraagd een 'culi-fair' te organiseren in het schoolrestaurant, leerlingen uiterlijke verzorging kregen de opdracht in de aula van de school een 'health & beauty beurs' te houden.

De concrete planning en uitvoering van de werkzaamheden werd overgelaten aan de leerlingen zelf. Wel luidde de afspraak dat alle leerlingen zich tweemaal daags dienden te melden bij hun coach: aan het begin van de schooldag om het werk voor te bereiden, aan het eind om het resultaat te bekijken. Als centraal punt diende de aula – voor deze periode beheerd door leerlingen consumptief – waar tussen 10.00 en 14.00 uur informatieve workshops werden gegeven. Binnen deze kaders konden de leerlingen met hun afgesproken prestaties aan de slag. Voor de docenten was de sterk stimulerende factor de vasthoudendheid van het management om niet af te wijken van het idee om het schooljaar af te sluiten met de afgesproken productweken.

Tegelijkertijd moest er echter voldoende ruimte blijven om het experiment 'veilig' aan te gaan.

Randvoorwaarden

De leerlingen van het Seniorcollege Vondelstraat werken al geruime tijd binnen een werkplekkenstructuur. "Toch merkten we, dat we hiermee niet het gewenste effect bereikten. We hadden er behoefte aan om met name de vakkenintegratie beter tot uitdrukking te brengen en vinden het aanleren van een ondernemende attitude een belangrijke meerwaarde die wij bij onze leerlingen graag wilden ontwikkelen", zegt vestigingsdirecteur Polter. "Hoewel we ruim opgezette praktijklokalen hebben en daarom goede randvoorwaarden kunnen bieden om andere vormen van onderwijs toe te passen, moest er voor het welslagen van het experiment toch nog het nodige worden 'geregeld', zoals het doorbreken van de lessentabel, het integreren van avo- en beroepsgerichte vakken en het organiseren van goede voorlichtingsbijeenkomsten voor leerlingen, docenten, ouders en bedrijven. Een gedeelte van het curriculum moest worden 'verwerkt' in het concrete product, waaraan een (tijdelijke) ontwikkel- en leerlijn werd vastgekoppeld. Uiteraard werden ook beoordelingscriteria ontwikkeld om de competenties van leerlingen na afloop van de pilot te kunnen vaststellen en vastleggen in het portfolio."

Verbeterpunten

Ondanks alle inspanningen was het niet allemaal goud wat er blonk. Marionette Vogels (KPC Groep): "Natuurlijk waren niet alle docenten even enthousiast en vond een aantal van hen een projectperiode van zes weken te lang om leerlingen gemotiveerd en zelfstandig te laten werken. De criteria om de competenties te beoordelen bleken uiteindelijk nogal wat verwarring te veroorzaken, zodat daarover duidelijker afspraken gemaakt moeten worden. En wat de leerlingen betreft: misschien moet gedacht worden aan workshops die in het verlengde liggen van 'nieuwe' vaardigheden die leerlingen nodig hebben om productonderwijs goed uit te kunnen voeren, zoals presentatietechniek, drama, samenwerking. Omdat talige opdrachten voor veel leerlingen belastend zijn, moeten we zoeken naar een goede mix van talige en andersoortige opdrachten. Zo zijn er zeker nog zaken te verbeteren; maar dat is nu eenmaal inherent aan een experiment."

Wijze lessen

Vestigingsdirecteur Polter kijkt met tevredenheid terug op dit samenwerkingsproject in zijn school: "Om op andere manieren te leren leren is het heel belangrijk geweest dat iedereen aan den lijve heeft kunnen ondervinden wat de betekenis van een andere manier van werken inhoudt voor de samenwerking met collega's, de inhoudelijke aanpak en beoordeling, de begeleiding van leerlingen en de organisatievoorwaarden. We hebben ontdekt dat nieuwe manieren van leren vooral een goede teamgeest, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid vereisen. En zoals altijd heb je in zo'n leerproces een aantal kartrekkers en ijsbrekers nodig: collega's die een essentiële en coördinerende rol spelen bij de uitvoering, raad weten met allerlei vragen en op dode momenten nieuwe energie in de groep kunnen gooien om het enthousiasme weer aan te wakkeren."

Ook Johan Dekker is enthousiast over het resultaat: "Tijdens de evaluatiebijeenkomst hebben directie en docenten genoten van een fantastische presentatie van drie bovenbouw-leerlingen over hun product: een vogelnestkast. De leerlingen traden met een duidelijke flair op en beantwoordden spontaan in het Engels alle vragen die hen werden gesteld. Zelf heb ik ervan geleerd dat, wanneer je leerlingen aanspreekt op hun talenten, hen goed coacht en positief stimuleert, elke negatieve kritiek die vaak op

vmbo-leerlingen wordt gegeven als sneeuw voor de zon verdwijnt. Bovendien – en dat vind ik eigenlijk nog het belangrijkste – hebben onze leerlingen een aantal wijze lessen voor hun toekomstig beroep geleerd: samenwerken, initiatieven nemen, afspraken maken en nakomen, klantvriendelijk handelen. Ze kunnen dan ook terug kijken op een ervaring die ze niet gemakkelijk zullen vergeten. En ongetwijfeld gaan ze deze solide basis in de toekomst verder uitbouwen. Als dat geen leren is...”

**Voor meer informatie over productonderwijs: Marionette Vogels, 073 – 247 270,
e-mail: m.vogels@kpcgroep.nl**